

ΝΑΤΑΛΗ ΕΜΜ. ΠΕΤΡΟΒΙΤΣ

ΣΔΡΑΒΗΚΙ, Η ΑΡΧΑΙΑ ΔΡΑΒΗΣΚΟΣ

«Οσον ἐπικίνδυνον εἰναι τὸ παραδέξεσθαι τὸ ξενικόν
ώς ήμέτερον, τοσοῦτο πλημμελές καὶ ἄδικον τὸ ἐκλαμ-
βάνειν τὸ ήμέτερον ώς ἀλλοδαπόν».

I. ΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

(Μελέτη περὶ λεξικοῦ τῆς καθ' ήμᾶς δημώδους, Ἀθῆναι 1892)

Ο "Αγγλος W. Leak, εἰς ἔκ τῶν σπουδαίων νομισματολόγων καὶ με-
λετηῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν καὶ τοπωνυμίων τῆς Ἑλλάδος, ἀναφέρει ὅτι ἡ
κατάληξις -ί στα αριστερά τοπωνυμίων τῆς Μακεδονίας,

«είναι ἀξία παρατηρήσεως, δπως ἡ κατάληξις τῆς λέξεως Τζερπίστα,
δμοία τῆς Πραβίστας καὶ Ἀγγίστας δμοίαζει μὲ τὰς καταλήξεις
ἔκείνας τὰς δποίας ἐπροτίμων οἱ Ἀρχαῖοι Μακεδόνες» (¹).

Οὕτω, ἐνῶ ὑπὸ τοῦ W. Leak ἡ κατάληξις -ί στα αναγνωρίζεται ως
συνήθης κατάληξις ἀρχαίων Μακεδονικῶν τοπωνυμίων, ήμέτεροι νεώτεροι
συγγραφεῖς δὲν διστάζουν νὰ τὴν χαρακτηρίσουν «ώς σλαυϊκὴν ἢ ἀπλῶς
σλαυοφανῆ».

Καὶ ἐπειδὴ πρόκειται περὶ περιοχῆς τῆς γύρω τῆς ἀποξηρανθείσης
λίμνης Ἀχινοῦ μέχρι τοῦ Παγγαίου, περιοχῆς κινούσης τὸ ἐνδιαφέρον παν-
τὸς Ἑλληνος καὶ ἔχουσης ἴστορίαν μὴ ἐπαρκῶς ἐρευνηθεῖσαν ἀπὸ τῆς ἐπο-
χῆς τοῦ Θουκυδίδου μέχρι τῶν ήμερῶν μας, καθαρῶς Ἑλληνικῆς, παρ' ὅλας
τὰς γενομένας ἐπιδρομάς, ἵδιαιτέρως πρέπει νὰ ἐρευνηθοῦν ἀπὸ πάσης πλευ-
ρᾶς τὰ τοπωνύμια της.

Μεταξὺ τῶν χωρίων Τσάνος, Μυρκίνου, Ροδολείβους καὶ Μυρίνης τῆς
ἐπαρχίας Φυλλίδος τοῦ Νομοῦ Σερρῶν, εύρισκεται τὸ χωρίον Σδραβήκι
—τοπωνύμιον ὅχι σλαυϊκὸν—τὸ δποίον σήμερον δρυθῶς φέρει τὴν ὀνομασίαν
ἡ Δράβη σκότου.

Διὰ τὸ τοπωνύμιον Σδραβήκι δὲν ἐδόθη ἡ δρυθὴ ἐρμηνεία εἰς
τὸ παρελθόν. Οὕτως εἰς τὰ «Θεσσαλονίκια μελετήματα» Στιλπ. Κυριακίδη,
Θεσσαλονίκη 1939, σ. 12 ἀναφέρονται τοις ἀκόλουθα :

(1) W. Leak, Travels in Northern Greece. London 1835, Τόμ. 3ος σ. 198,
Δελτίον Ἑλληνικῆς λαογραφικῆς ἑταιρίας, Τόμος γ', Ἀθῆναι 1912, σ. 612. "Ἄρθρον
Ἀθαν. Μπούτουρα : καὶ ἡ κατάληξις -ίτσα ἀκόμη ἢ ὑπὸ πολλῶν ώς σλαυϊκὴ θεωρού-
μένη εἶναι Ἑλληνική.

«Αφήνω κατά μέρος τὴν Χαλκιδικήν, διὰ τὴν δποίαν πλὴν τινῶν τοπωνυμίων ούδεμίσαν ἐκ τῶν συγγραφέων εἶδησιν ἔχομεν διτὶ ἐδέχθη σλαυϊκάς ἐποικήσεις καὶ ἔρχομαι εἰς τὸν Στρυμόνα δστις θεωρεῖται κέντρον σλαυϊκόν. Ἐκ τῶν ἑγγράφων τούτων προκύπτει δτι ἀπὸ Ἀμφιπόλεως μέχρι τοῦ βορείου ἄκρου τῆς λίμνης τοῦ Ἀχινοῦ τὰ ἐκατέρωθεν χωρία κατὰ μεγίστην ἀναλογίαν φέρουν δνόματα Ἑλληνικά οἱ δὲ κάτοικοι εἰναι Ἑλληνες καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν δποίων τὸ δνομα εἰναι σλαυϊκόν.

. . . Πρεβίστα, Ζαβερνίστα, Σδραβῆκι, Βελτζίσθα, Ροδολίβος ; Κορομίστα ; Δεκαλίστα ; σλαυϊκὰ ἢ ἀπλῶς σλαυοφανῆ . . .

. . . Ἐκ τῶν πηγῶν προκύπτει δτι οἱ κάτοικοι τῆς Χαλκιδικῆς καὶ τῶν περὶ τὸν Στρυμόνα χωρίων, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν δποίων τὰ δνόματα ἥσαν σλαυϊκά ἥσαν ἥδη κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα ἀπαξάπαντες Ἑλληνες.

. . . Ὡς παράδειγμα λαμβάνω τὸ χωρίον Ζδραβίκη, τοῦ δποίου τὸ δνομα φαίνεται ἀνατιρρήτως σλαυοφανές».

Καὶ ἐνῶ μετὰ τόσης πειστικότητος διὰ τοῦ δημοσιευομένου ἑγγράφου ὃπερ ἀριθμός 39 τοῦ ἔτους 1318 τῆς μονῆς Χελανδαρίου ἀποδεικνύει λαμπρῶς τὴν Ἑλληνικότητα τῶν τότε κατοίκων τοῦ Σδραβηκίου, παραθέτων λεπτομερῆ κατάλογον ὑπερεκατὸν δνομάτων αὐτῶν, καθαρῶς Ἑλληνικῶν, μὲ τὸ σκεπτικὸν δτι κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα ἥ ἐμνολογικὴ ὅψις τῶν θεμάτων Στρυμόνος καὶ Θεσσαλονίκης φαίνεται δτι ἥτο περισσότερον Ἑλληνικὴ ἥ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας, ἀντιπαρέρχεται τὸ λίαν ούσιωδες ζήτημα τῆς Ἑλληνικότητος τοῦ τοπωνυμίου «Σδραβῆκι» ἀναφέρων δτι τοῦτο φαίνεται «ἀναντιρρήτως σλαυοφανές».

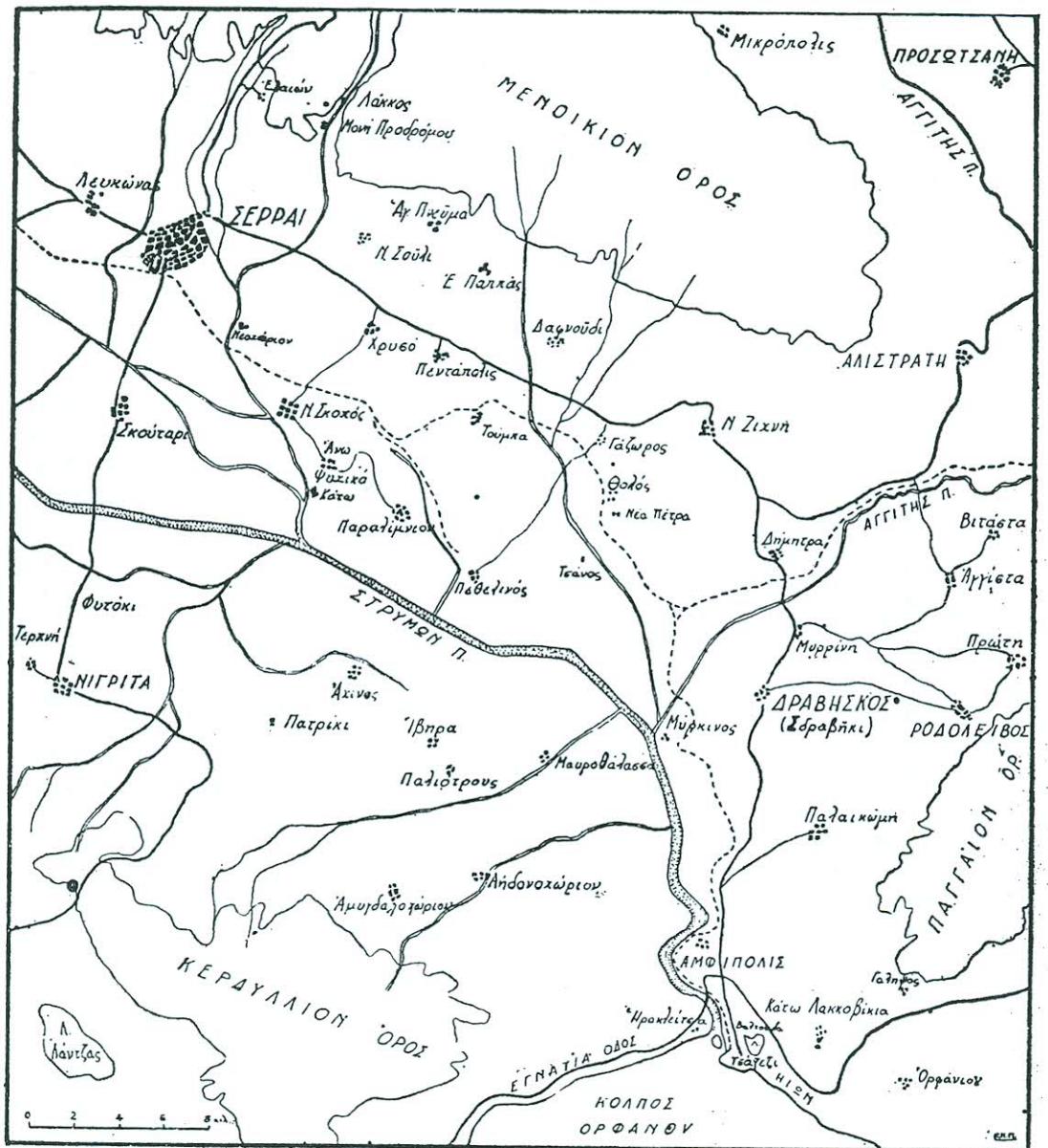
«Ηδη ὅχι μόνον ἐκ τῆς πλευρᾶς τῆς Ἑλληνικότητος τῶν δνομάτων τῶν κατοίκων τον ἀποδεικνύεται δτι Ἑλληνες ἥσαν οἱ κάτοικοι του, ἀλλὰ καὶ τὸ τοπωνύμιόν του ὃ ἀποδειχθῇ δτι ἥτο καὶ εἰναι παλαιόθεν καθαρῶς Ἑλληνικὸν προερχόμενον ἀπὸ παραφθορὰν τῆς ἀρχαίας δνομασίας τῆς Ἰδίας το ποιμεσίας «Δραβίκη».

Κατωτέρω παραθέτομεν τὰς πλέον ἑγκρίτους γνώμας ἥμετέρων καὶ ξένων συγραφέων μὲ ίστορικὰς ἀποδείξεις καὶ λεπτομερείας τῆς ἔξελίξεως τῆς παραφθορᾶς τοῦ τοπωνυμίου εἰς «Σδραβίκη»

1ον) Ὁ ἐκ Ροδολείβους Εὐάγγελος Στράτης, καθηγητὴς τῆς φιλολογίας καὶ βαθὺς γνώστης καὶ μελετητὴς τῆς ίστορίας καὶ τοπογραφίας τῆς πατρίδος του, τῆς χώρας τοῦ Παγγαίου, ἀναφέρει διὰ τὸ Σδραβίκη τὰ ἔξης : (¹)

«Ἐν πρώτοις ἡ Δράβησκος ἀναφέρεται εἰς τὴν ίστορίαν τοῦ Θουκυδίδου κεφ. 10 100 κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀτυχήματος τῶν πέντε Ἀθη-

(1) Εὐάγγελου Στράτη. Ἡ Δράμα καὶ ἡ Δράβησκος, Σέρραι 1924 Β' σ. 2.

Η ΜΕΤΑΞΥ ΣΕΡΡΩΝ & ΑΜΦΙΠΟΛΕΩΣ ΧΩΡΑ

ναίων στρατηγῶν, Λυσιστράτου, Λυκούργου, Κρατίνου, Λεάγρου καὶ Σωφάνους.

Κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν εἰς ἔγγραφα ἀναφέρεται ὡς Ἀστραβίκιον, Δραβήσκιον καὶ κατὰ μετάθεσιν τοῦ σ Σδραβήκιον καὶ τῶν Βυζαντινῶν Ἀστραβίκιον ἐπὶ τὸ κομψότερον καὶ ἀρχαῖκώτερον, ἀγνοούντων προφανῶς τὴν ἀρχαῖαν του δόνομασίαν Δράβησκος».

«Ἄλλη πόλις ἥτο ἡ Δράμα καὶ ἄλλη ἡ Δράβησκος. Ἡ Δράβησκος ἡ Ἡδονικὴ πραγματικῶς ἔκειτο ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ χωρίου «Σδραβῆκη» εἰς τὰς Ν.Δ. ὑπωρείας τοῦ Παγγαίου καὶ πλησίον τοῦ Ἀγγίτου ποταμοῦ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὅχθης, ἡ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ἀναφερομένη 1.100—4.10».

Ἐπίσης παραθέτομεν ἀπόσπασμα χρυσοβούλλου τοῦ ἔτους 1118 τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ σχετικὸν μὲ τὴν ἐπικρατήσασαν ὄνομασίαν τῆς τοποθεσίας κατὰ τὸν μεσαίωνα.

« . . . Ἀστραβίκιον γῆν μοδίων χιλίων τριακοσίων ἀνευ τῆς γονικῆς γῆς τῶν παροίκων. Ταῦτα τοίνυν πάντα δφείλει κατέχειν ἡ ρηθεῖσα Μονὴ Βατοπεδίου καθὼς καὶ προκατεῖχον αὐτὰ αὐτούργια καὶ ίδιοτητα, ἐλεύθερα καὶ παντὸς βάρους ἐκτός, ἥτινι τὸ παρὸν ἡμέτερον Σιγιλλιώδες γράμμα ἐπεδόθη δι' ἀσφάλειαν μηνὶ Ἀπριλίῳ Ἰνδ. ι'.

Ο δοῦλος τοῦ Κραταιοῦ καὶ Ἀγίου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ Βασιλέως, ἀπογραφεὺς τοῦ θέματος Βολεροῦ καὶ Μοσυνοπόλεως, Σερρῶν καὶ Στρυμόνος

Ιωάννης Πανάρετος. (1)

Ἀπεδείξαμεν προηγουμένως ὅτι ἡ Δράμα δὲν εἶναι ἡ ἀρχαῖα Δράβησκος τοῦ Θουκυδίδου, οὐδὲ ὀνομάσθη ποτὲ Δράβησκος, ἐσφαλμένως δὲ οἱ Πευτιγγεριανοὶ Πίνακες ἐσημείωσαν ἐπὶ τῆς θέσεως Δράμας τὴν ἀρχαῖαν Δράβησκον, ρυμουλκήσαντες εἰς τὴν πλάνην ταύτην καὶ τοὺς νεωτέρους ἐρευνητὰς τῶν μερῶν τούτων ἐν οἷς καὶ τὸν Χάμμερ, συγγραφέα τῆς ίστορίας τῆς Ὁθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, δόνομάζοντα καὶ τοῦτον Δράβησκον τὴν Δράμαν (Ιστ. Σερρῶν σ. 81), λαβὴν δὲ εἰς τὴν σύγχυσιν ταύτην ἔδωκε προφανῶς ἡ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς λέξεσι κοινὴ συλλαβὴ ΔΡΑ καὶ ἡ γειτνίασις τῶν δύο πόλεων. Ο δὲ Desdenses. Du Desert ζητῶν διέξοδον ἐκ τοῦ σκοτεινοῦ ὁρίζοντος τῆς ἀμφιβολίας ἐπιχειρεῖ νὰ πείσῃ ἔσωτὸν περὶ τῆς ὑπάρξεως δύο Δραβήσκων τῆς μιᾶς ἐν Δράμᾳ καὶ τῆς ἄλλης τῆς μόνης πραγματικῆς ἐν Ἡδωνίδι ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ σημερινοῦ χωρίου Σδραβῆκη ἐπαγγαγῶν καὶ τὸν ἡμέτερον Μαργαρίτην Δήμιτσαν.

«Μόνος, ὃς προείπομεν, ἐκ τῶν ἀνωτέρω δ Tafel (Thessalon. Egnat. σ. 10) ὁρθῶς ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ ἀρχαῖα Δράβησκος κειμένη ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ χωρίου Σδραβῆκη δὲν εἶναι ἡ Δράμα.

Εἶναι ἀξιοθαύμαστον ὅντας ὅτι μετὰ τόσους θυελλώδεις αἰῶνας μόνη ἐκ τῶν ὀρχαίων καὶ ἡδη κατοικουμένων πολισμάτων τῆς κλασικῆς Ἑλληνικῆς ἐποχῆς, ἡ πόλις αὕτη μετὰ τῶν Σερρῶν καθ' ἄπασαν

(1) Ε. Στράτη Δράμα καὶ Δράβησκος, Σέρραι 1924, σελ. 1

τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν διετήρησε τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα, ἔστω καὶ παρεφθαρμένον πως, τῶν σεμνῶν ὄνομάτων Ἀμφιπόλεως καὶ Φιλίππων ἀποπνιγέντων εἰς τὰ Τουρκικὰ Γενῆ - Κιόσι καὶ Ντικιλῆ - Τᾶς, τῶν δὲ λοιπῶν παμπόλλων, οἷα Μύρκινος, Δάτος, Γαληψός κ.τ.λ. τέλεον ἔξαερωθέντων εἰς τὴν ἀχανῆ τοῦ χρόνου ἀτμόσφαιραν».

Περαιτέρω δὲ Στράτης ἀναφέρει τὸν Tafel ὡς δίδοντα ἐκ τῶν ξένων τὴν ὁρθοτέραν ἔρμηνείαν διὰ τὸ τοπωνύμιον «Σδραβῆκι» :

«Ἐκ τῶν ξένων ὁρθότερον πάντων ἀποφαίνεται περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς ἀρχαίας Δραβήσκου διαστέλλων καθαρῶς αὐτὴν ἀπὸ τῆς Δράμας, δὲ ἐμβριθῆς τῆς Θεσσαλονίκης ἴστοριογράφος Tafel λέγων : 'Η Δράβησκος ἔκειτο πραγματικῶς μεταξὺ Μυρκίνου καὶ Ἀμφιπόλεως καὶ φαίνεται ὅτι τὸ ὄνομα αὐτῆς διετηρήθη ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ χωρίου «Δράβηκ». Tafel Thessalon, 499 Egnatia σ. 10 Strab. Fragm. σ. 25. «Ἡ Δράβησκος εἶναι τὸ σημερινὸν Δράβηκ οὐχὶ ἡ Δράμα».

Ἐδῶ λοιπὸν ἀπὸ ὄμοιογίαν τοῦ Tafel ἔχομεν τὸν τύπον «Δράβηκ» μὲ τὴν βεβαίωσίν του ὅτι τὸ «Δράβηκ» τῆς ἐποχῆς του—1835—εἶναι ἡ ἀρχαία «Δράβησκος». Ἀλλὰ διὰ νὰ τὸ ἀναφέρῃ εἰς τὴν ἐποχήν του δὲ Tafel ὡς «Δράβηκ» καὶ ὅχι ὡς «Σδραβῆκ» σημαίνει ὅτι κατὰ τὴν ἵδιαν ἐποχὴν ἥκουντο ἐν χρήσει εἰς τὴν ὄμιλουμένην ὑπὸ τῶν τότε κατοίκων τῆς περιφερείας ἔκεινης δὲ τύπος «Δράβηκ», δὲ ὅποιος τόσον πολὺ πλησιάζει τὴν ἀρχαίαν Δράβησκον.

2ον) Τὸ χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1118 μ.Χ. ὡς Ἰδομεν, ἀναφέρει τὸ τοπωνύμιον «Σδραβῆκι» ὡς «Ἀστραβίκιον», ἀλλὰ κατὰ τὸ 1083, ἦτοι 35 ἔτη ἐνωρίτερον τούτου, εὑρίσκομεν ἀναγεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου τούτου ὡς «Σραβήκιον» εἰς ἔγγραφον Ἰωάννου Καταφλορῶντος ἐπὶ ὑποθέσεως Γρηγορίου Παχουριανοῦ :

«Τὸ χωρίον Πριλόγκιον ἐν τῷ θέματι Θεσσαλίκης, κατὰ τὴν ἀρχοντείαν τὴν ἐπονομαζομένην Στεφανιανά, καὶ τὸ χωρίον Σραβήκιον σὺν τῇ Καισαροπόλει τῇ διακειμένῃ ἐν τῷ θέματι τῶν Σερρῶν ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ βάνδου Ζαβάλτας»⁽¹⁾.

3ον) Μετὰ μεγαλυτέρας ἀκριβείας, ὡς καλὸς γνώστης τῆς τοπογραφίας τῆς περιοχῆς ἔκεινης, ἐξ Ἰδίας ἀντιλήψεως κατόπιν ἐπὶ τόπου μελέτης τοποθετεῖ τὴν ἀρχαίαν «Δράβησκον» μεσημβρινῶς τοῦ σημερινοῦ Σδραβῆκιον καὶ εἰς εἰκοσάλεπτον, ἦτοι ἐνὸς περίπου χιλιομέτρου, ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ σημερινὸν Σδραβῆκι ἔτερος σοφὸς μελετητῆς τῶν τοπωνυμίων τῆς περιφερείας τοῦ Παγγαίου καὶ συγγραφεὺς τῆς ἴστορίας τῶν «Φιλίππων» δὲ Στ. Μερτζίδης καὶ ἀναφέρει τὰ ἔξης :

(1) Lemerle. Philipps et la Macedoine Orientale Paris 1945 σ. 163.

«... ὅπως καὶ ὁ Δράβησκος, πλησίον τοῦ δποίου ἐντελῶς κατεστράφησαν οἱ μύριοι, δὲν ἦτο ἡ Δράβησκος τῆς Δράμας ἀλλὰ τὸ σημερινὸν Σδραβῆκι κείμενον εἰς ὀριαίαν ἀπόστασιν πρὸς Βορρᾶν τῆς λίμνης Ἀχινοῦ (Κερκινίτιδος), ἥτις πόλις συγκατεριθμεῖτο μεταξὺ τῶν παραστρυμονίων μεσογείων πόλεων, ὑπάρχουσα κατὰ τὴν ταπεινὴν ἥμῶν γνώμην εἰς εἰκοσάλεπτον ἀπόστασιν (μεσημβρινῶς) τοῦ Ζδραβηκίου καὶ εύρισκομένη πλησιέστερον πρὸς τὸ Γιλάν Κουλέ καὶ τὴν παρακειμένην λίμνην τοῦ Ἀχινοῦ ἢ Ταχυνοῦ». (¹)

4ον) Καὶ ὁ Μαργαρίτης Δήμιτσας καθαρῶς τοποθετεῖ τὴν ἀρχαίαν Δράβησκον εἰς τὸ σημερινὸν Σδραβῆκι, εἶναι δὲ ἀπορίας ἄξιον πῶς ὁ Εὐ. Στράτης ἀναφέρει, ὃς ἔδομεν, καὶ θεωρεῖ «ρυμουλκηθέντα» ἀπὸ τὸ λάθος τῶν Πιευτιγγεριανῶν πινάκων τὸν πολὺν Μαργ. Δήμιτσαν, ὁ δποίος εἰς τὸ Βιβλίον του «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» σ. 780 ἐνισχύει τὴν ἀποψιν τοῦ Εὐ. Στράτη ἀναφέρων ἐπὶ λέξει τὰ ἔξης :

«Τὰ μνημονεύθέντα ὑπὸ Θουκυδίδου περὶ Δραβήσκου οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὴν ἀπωτάτην μεσογειακὴν θέσιν Δράμας, ἀλλὰ πρὸς τὴν παρὰ τὴν Κερκινίτιν λίμνην θέσιν τῆς ἀρχαίας Δραβήσκου, ἔνθα νῦν κεῖται τὸ χωρίον Δράβηκ καὶ Σδραβῆκι καλούμενον, δπερ διετήρησε καὶ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, ὃς οἱ Φίλιπποι—Φίλιππετζικ... ὁ δὲ Ἀππιανὸς λαμπρῶς περιγράφων τοὺς Φίλιππους (4—105) ἀκριβέστατα δρὶζει τὴν θέσιν τῆς Δραβήσκου : 'Ἐκ δὲ τῆς δύσεως τῶν Φιλίππων πεδίον μέχρι Μυρκίνου τέ καὶ Στρυμόνος'.

Οὕτω καὶ ἐκ μέρους τοῦ Μαργ. Δήμιτσα, τοῦ τόσον αὐστηροῦ καὶ φιλαλήθους ἐπιστήμονος, ἔχομεν τὸν τύπον «Δράβηκ» καὶ «Σδραβῆκ». Ἡκούετο δηλ. ἐν χρήσει κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δήμιτσα (1880—1890) ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου ὁ τύπος «Δράβηκ» ὅπως καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Tafel (1825—1835). Καὶ ὁ τύπος αὐτὸς εἶναι τόσον συγγενῆς πρὸς τὴν ἀρχαίαν Δράβησκον. Εἶναι περιττὸν νὰ τονίσωμεν ὅτι πᾶσα συγγραφὴ τοῦ παγκοσμίου κύρους Μακεδονολόγου Μαργαρίτου Δήμιτσα ἐστηρίζετο πάντοτε εἰς ἐπιτόπιον μετάβασιν καὶ ἀμερόληπτον ἔξετασιν παντὸς στοιχείου, τὸ δποίον ἐφρόντιζε νὰ κρατῇ ἀμετάβλητον καὶ ἀδιαστρέβλωτον πρὸς εὔρεσιν καὶ ἔξακρίβωσιν τῆς ἴστορικῆς ἀληθείας.

5ον) Εἰς τὸν μεσαιωνικὸν τύπον «Σδραβῆκιον» εἶναι φυσικὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ «Σ» προέρχεται ἀπὸ παραφθορὰν τοῦ «Δ» ἥτοι Σδραβῆκιον ἀπὸ Δραβῆκιον. Ἐκτὸς ὅμως τούτου ὁ Tafel καὶ ὁ Δήμιτσας προσεγγίζουν παντὸς ἄλλου εἰς τὴν πραγματικότητα ἀναφέροντες τὴν τοποθεσίαν ὃς «Δράβηκ» προερχομένην ἀπὸ συγκοπὴν τῆς ἀρχαίας ὀνομασίας Δράβησκος, ἐνῶ τὰ συγγράμματά των χρονολογικῶς μεταξύ των ἔχουν διαφορὰν 55 ἐτῶν.

(1) Στ. Μερτζίδου. Οἱ Φίλιπποι, Κων]πόλις 1897 σ. 67.

6ον) Ἡ ὀνομασία Δράβηκ φαίνεται ὅτι ἦτο ἐν χρήσει μέχρι τῆς παραχωρήσεως τοῦ κτήματος εἰς τοὺς Ἀλβανοὺς Ἀμπιῆ Ἀγᾶ κ.λ. ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα.

Οἱ Ἀλβανοὶ αὐτοὶ ἴδιοκτῆται τοῦ Σδραβηκίου ἀφῆκαν κακὴν ἀνάμνησιν εἰς τοὺς γείτονας γαιωχτήμονας καὶ χωρικοὺς διὰ τὸν σκαιὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἔξησκον τὴν ἔξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἀγροκτήματός των, φονεύοντες διὰ τὴν παραμικρὰν αἰτίαν τοὺς γείτονας Χριστιανούς.

Κατὰ τὸ 1927 ἀπεμακρύνθησαν οἱ ἀπόγονοι τῶν Ἀλβανῶν τούτων ἀπὸ τὸ ἀγροκτημα Σδραβῆκι κατόπιν ἀπαλλοτριώσεως τούτου ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς δριστικῆς διανομῆς του εἰς τοὺς γηγενεῖς καὶ τοὺς ἔγκατασταθέντας ἐκεῖ ἀκτήμονας πρόσφυγας.

Διὰ τὴν ἀπὸ Δράβηκ εἰς Σδραβηκή μεταβολὴν τῆς ὀνομασίας τοῦ χωρίου τούτου πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπὸ ὅψιν ὅτι εἰς τοῦτο συνετέλεσεν καὶ ἡ ἐπὸν αὐτοῦ ἀλβανικὴ κυριαρχία, διότι εἰς τὴν Ἀλβανικὴν γλῶσσαν ὑπάρχουν λέξεις ἀρχόμεναι ἀπὸ «Σδρ», προφανῶς δὲ οἱ Ἀλβανοὶ ἴδιοκτῆται προσέθεσαν τὸ «Σ» εἰς τὴν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπως εἴδομεν, ἐπικρατοῦσαν ὄνομασίαν «Δράβη», ἐκτοτε δὲ ἔμεινε καὶ ἐπεκράτησεν ὡς «Σδραβῆκι» ὡς εὐκολώτερον προφερομένη ἀπὸ Ἀλβανικὰ χείλη.

7ον) Ἐτέρα ἀληθιφανῆς ἐκδοχὴ εἶναι ἡ ἀκόλουθος :

Ἡ ἀρχαία ὄνομασία μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ἀπὸ τοὺς ἐγχωρίους ἔλαβε τὴν μορφὴν «τὸ Δραβῆσκον», διότι εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν ἔχομεν πολλὰ τοπωνύμια μὲ τὴν κατάληξιν κι οὐδέτερα, π. χ. τὸ Ποτόκι (χείμαρρος Μελενίκου), τὸ Φυτόκι (χωρίον παρὰ τὴν Νιγρίταν), τὸ Πατρίκι (χωρίον παρὰ τὸν Ἀχινόν), τὰ Λακκοβίκια (χωρίον τοῦ κάτω Παγγαίου).

Μὲ τὴν χρῆσιν καὶ τὴν παραφθορὰν ἐπαθε μετάθεσιν τὸ «σ» καὶ τὸ τοπωνύμιον ἀπὸ Δραβῆσκον ἐγινε Σδραβῆκι.

Ἡ μετάθεσις αὐτὴ τοῦ «σ» δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀπίθανος διότι εἰς τὴν τοπικὴν διάλεκτον τῶν γειτονικῶν πρὸς τὴν Δράβησκον Δαρνακοχώριαν ἔχεις συμφώνων εἰς διαφόρους λέξεις εἶναι συχνὴ καὶ συνήθης, π. χ. ἀσπρό - ἀσπρό, τρελλός - τερλός, μαύρο - μαύρο κ. ἀ. μού - ούμ (βλέπε σελ. 142 σημ. 18 τοῦ ἀνὰ κείρας τόμου).

8ον) Ἡ λέξις Σδραβῆκι οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει, κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, μὲ τὴν σλαυϊκὴν λέξιν «Σδραβ» σημαίνουσαν «ύγειαν», ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἡ τοποθεσία εἶναι ἐλώδης καὶ ἄκρως ἀνθυγειενή, γνωστὴ ὡς «βάλτα Σδραβηκίου». Ἐκτὸς τούτου δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ χωρίον Σδραβῆκι ενδίσκετο ἀπὸ μιᾶς πλευρᾶς μεταξὺ τῶν Τουρκοφώνων Ἑλληνικῶν χωρίων τῆς περιφερείας Ζίχνης καὶ ἐκ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς μεταξὺ τῶν καθαρῶς Ἑλληνικῶν χωρίων Πεθελινός, Πλιάκος, Τούμπα, εἰς περιφέρειαν

δηλαδὴ ἀπὸ αἰώνων καθαρῶς Ἑλληνικήν, ὡς τοῦτο καὶ ἐκ τῶν πινάκων Α Syntet καταφαίνεται.

Ορθῶς, λοιπόν, σήμερον φέρει τὴν ἀρχαίαν του ὄνομασίαν Δράβη η-σ καὶ τὸ ἄλλοτε τοπωνύμιον Σδράβη καὶ τὸ ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ἐκ παραφθορᾶς Ἑλληνικὸν καὶ ὅχι σλαυοφανές.

Οὔτεως, ἐκ τῶν γνωμῶν τῶν εἰδικωτέρων μελετητῶν περὶ τὰ Μακεδονικά, Μαργ. Δήμιτσα, G. Tafel, Εὐαγ. Στράτη καὶ Σταύρου Μερτζίδου, προκύπτει ὅτι τὸ μέχοι πρό τινος τοπωνύμιον Σδράβη η-σ, τὸ ὄποιον συχνὰ ἀκούεται καὶ σήμερον ἀκόμη, οὐδόλως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς «ἄντιρο ο ή τως σλαυοφανές» ὅπως ἀναφέρεται εἰς «τὰ Θεσσαλονίκια μελετήματα», ἀλλὰ διασωθεῖσα παραφθορὰ τῆς ἀρχαίας ὄνομασίας Δράβη σκοτεινή, δικαίως δὲ ὁ λόγιος Ι. Τσικόπουλος ἐν τῇ μελέτῃ του περὶ «λεξικοῦ τῆς καθ' ήμας δημώδους» ἔτοντιζεν ὅτι :

«Οσον ἐπικίνδυνον εἶναι τὸ παραδέχεσθαι τὸ ξενικὸν ὡς ἡμέτερον, τοσοῦτον πλημμελὲς καὶ ἄδικον τὸ ἐκλαμβάνειν τὸ ἡμέτερον ὡς ἀλλοδαπόν.»

ΒΑΡΟΣΙ

Μὲ τὴν λέξιν «Βαρόσι» ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ Σερραῖοι τὸ κέντρον τῆς πόλεως ὅπου τὰ κοινοτικὰ καταστήματα καὶ ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τῶν ἀγίων Θεοδώρων. (¹)

Οἱ κάτοικοὶ του ἐλέγοντο «Βαροσινοί» μὲ δόσιν κάποιας ζήλειας ἐκ μέρους τῶν ἄλλων περιοίκων διὰ τὴν ἀνωτέραν κοινωνικήν των θέσιν ὅπως κατ' ἀντιστοιχίαν διὰ τὰς Ἀθήνας : τὸ Κολωνάκι καὶ οἱ Κολωνακιώτες.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Τουρκοχρατίας ἡ ἔκτασίς του περιελάμβανε τὰς συνοικίας Ἀγίων Θεοδώρων, Ταξιαρχοῦδι, Ἀγίου Προδρόμου, Ἀγίου Ἀντωνίου καὶ Μαρίνας, Ἀγίας Φωτεινῆς, Ἀγίου Νικολάου, Ἀγίου Γεωργίου (τῶν Γουναράδων), Ἀγίας Κυριακῆς, Ἀγίας Βαρβάρας, Ἀγίου Ἀθανασίου, Δώδεκα Ἀποστόλων, Ταξιαρχῶν, Ἀγίου Βλασίου καὶ Ἀγ. Ἐλεούσης.

Διὰ τὴν λέξιν «Βαρόσι» γλωσσολογικῶς καὶ ἴστορικῶς παρατηροῦμεν τὰ ἀκόλουθα :

Εἰς γλωσσάριόν του ὁ Πέτρος Παπαγεωργίου ἀναφέρει : Varoush=Faubourg εἰς τὴν Ἰλλυρικὴν καὶ παρὰ Τούρκοις καὶ παρὰ Βλάχοις καὶ παρὰ Αλβανοῖς καὶ παρὰ Βουλγάροις. (²)

(1) M. Γ. Δήμιτσα. Μακεδονία Β' τόμος σ. 656 Ἀθῆναι (ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Cousinerry) : «ὅφείλω δὲ νὰ παρατηρήσω ὅτι ἡ νέα καὶ ἀρχαία πόλις περιεβλήθησαν διὰ δευτέρου τείχους, τοῦ ὄποιον οἱ πύλαι κλείουσι καθ' ἐσπέραν. Ἡ μητροπολικὴ ἐκκλησία ἐμπερικλείεται ἐντὸς τῆς μητροπόλεως (κατοικίας τοῦ μητροπολίτου) κειμένης ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Βαροσίου 1813.»

(2) Byzantinische Zeitschrift 1894 σ. 245.